

PAPER DETAILS

TITLE: AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ BEDEN EGİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ İLE KİSİLİK ÖZELLİKLERİNİN ÇEŞİTLİ
DEĞİSKENLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ

AUTHORS: Ebru Olcay KARABULUT,Emin KURU

PAGES: 0-0

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1494027>

Ahi Evran Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 10, Sayı 3, Aralık 2009
Sayfa 119-127

Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri İle Kişilik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi

Ebru Olcay KARABULUT¹
Emin KURU²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğretmenlik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerin, problem çözme becerileri ile kişilik özelliklerinin belirlenerek, bireylerin kişisel değişkenlerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek ve kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Çalışmaya, Ahi Evran Üniversiteleri Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğretmenlik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler arasından tesadüfî seçim (random) yöntemi kullanılarak seçilen toplam 181 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; “Kişisel Bilgi Formu”, “Problem Çözme Envanteri (PÇE)” ve “Edwards Kişisel Tercih Envanteri (EKTE)” kullanılmıştır. Envanterler arasındaki korelasyon sonuçlarında; sahip olunan olumlu kişilik özelliklerini problem çözme becerisini olumlu yönde etkilediğini görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELE: Problem çözme becerileri, kişilik, sporcu.

Review of Several Variables of Characteristics of the Students in Physical Education and Sport Department of Ahi Evran University and the Ability of Problem Solving

ABSTRACT

The aim of this survey is; to identify the characteristics of students' studying in Physical Education and Sport Department of Ahi Evran University through problem solving test and to specify whether students differentiate according to independent variables obtained from personal variables and to reveal relation between students' ability of problem solving and their characteristics. Totally, 181 students, whom were selected randomly among the students studying in Physical Education and Sport Department of Ahi Evran University voluntarily participated in this survey. In this survey, Personal Data Form, Problem Solving Inventory and Edwards Personal Preference Inventory (EPPS) were used as a means of data collection. In addition to this, the correlation of the results between inventories points out that positive personal characteristic affects students' ability of problem solving in a positive way.

KEYWORDS: Problem solving ability, personality and sportsman

¹ Arş. Gör. Dr. ,Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KIRŞEHİR/ TÜRKİYE
email: eoyucel@ahievran.edu.tr

² Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA/ TÜRKİYE email: ekuru@gazi.edu.tr

GİRİŞ

Değişen ve gelişen dünya şartlarında ülkeler ve insanlar problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Problem sözcüğü Grekçe “Problema” sözcüğünden gelmektedir. Bu sözcük ise “Proballo-Öne çıkan engel” sözcüğünden türetilmiştir (Keleş, 2000). Türkçe’de “sorun” olarak da ifade edilen “problem” temel anlam olarak bireyi rahatsız eden bir durumdur (Ferah, 2000). Problemler, bireylerin yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürmelerine engel olabilen ağır ve karmaşık olabildikleri gibi bireylerin yaşantılarını çok fazla etkilemeyecek kadar basitte olabilir.

Birey, hayatı boyunca çok farklı problemlerle karşı karşıya kalmakta ve problemlerin durumuna göre farklı çözüm yolları geliştirmektedir. Bireyin problem çözmedeki başarısı, bireylerin kendilerine ilişkin bazı etkenlere bağlıdır. Bu etkenler; geçmiş yaşantı ve değerleri, algı gücü ve tutumları, bireysel farklılıkları, sosyo-ekonomik düzeyi, kişilik ve ana-baba tutumları şeklinde genellenebilmektedir (Ağır, 2007; Sonmaz 2002; Ülger 2003).

Problem çözme, kişinin günlük yaşamda karşılaştığı sorunlu durumlarda etkili başa çıkma yolunu bulabilmek için geliştirdiği ve ürettiği bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bir süreçtir (D’Zurilla ve Nezu, 1990: 156). Problem çözme becerisi, yaşamının tümünde etkili olan ve basitten karmaşıklığa bütün etkinliklerde yer alan önemli bir yaşam becerisidir. Birey, kazandığı problem çözme becerisi sayesinde, verdiği doğru yada yanlış kararlarla hayatına olumlu yada olumsuz yön verebilmektedir (Gülşen, 2008). Problem çözme becerisi, bireyin birey olma ve çevresi ile baş etme sürecinde en belirleyici rollerden birine sahiptir. Çünkü birey çevresiyle ve problemler ile kendi gücüyle, kendi problem çözme gücü çerçevesinde baş etmek zorundadır. Bu süreçte, bireyin yaşantısında karşılaştığı problemlerle baş edebilmek için hangi stratejiyi deneyeceğine bireysel özellikleri karar vermektedir. Bireysel özelliklerden, “kişilik yapısı” önemli etkiye sahiptir (Ferah, 2000).

Kişilik “bireyin özel ve ayırt edici, çevresi ile uyumunu sağlayan, başkalarından ayrı bir kişi olduğunu belirleyen, morfolojik, fizyolojik ve idari faaliyetlerin bütününi oluşturan davranışları” olarak tanımlanabilir. (Güven, 1998; Morgan, 1999). Bireylerin kişiliği, üyesi oldukları toplumdaki diğer kişilerle ve organize olmuş gruplar içerisinde etkileşimler sonucunda oluşur. Kısaca, bireyle toplum arasında karşılıklı bir ilişki ve etkileşim vardır. Bu etkileşimin gerçekleştiği önemli kurumlardan biri de spordur.

Günümüzde sportif verimin düzeyini etkileyen çok sayıda etkenden bahsedilmektedir (Gülşen, 2008). Sporcuların, psikolojik durumu ve sergileyeceği performansı, onun problem çözme becerilerinin düzeyi ile de yakından ilgilidir. Örneğin; bir sporcunun çok fazla antrenman yapması veya çok yüksek kondisyona sahip olması, o sporcunun başarılı olması için yeterli değildir. Yerine göre doğru kararlar alabilen ve bu kararları en kısa sürede alabilen sporcunun, sporda başarıya daha çabuk ulaşması için kendisine avantaj sağladığını söylenebilir. Sonuç olarak, sporcunun problem çözme becerisi, başarıya ulaşmasında önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Problem çözme becerisi, insan yaşamının tümünde etkili olan ve basitten karmaşıklığa bütün etkinliklerde yer alan önemli bir yaşam becerisidir. Bireylerin karşılaştıkları sorunlar, bazen basit eylemlerle, bazen oldukça yoğun bir düşünme ile, bazen ise sahip oldukları yeteneklerle çözülebilir (Gülşen, 2008). Sporcular için de bunun geçerli olduğunu söylenebilir. Beden eğitimi ve sporda öğrencilerin sahip oldukları değer ve davranışlar, düşünce biçimi ve yetenekleri büyük önem taşımaktadır. Sahada, salonda, ringde, minderde sporcu kendi pozisyonunu ve yapacağı hareketi, hem rakip oyuncusunun pozisyonuna ve hareketine göre hem de takım arkadaşının pozisyon ve hareketine göre ayarlayabilmelidir. Yapılan araştırmalarda, bireylerin sahip olduğu, özgüven duygusu, atılgan olma, aktif ve iddialı olma, yaratıcı düşünebilme, özerklik, liderlik, cesaret, gibi olumlu kişilik özelliklerinin, problem çözme becerilerinde olumlu etki yarattığı belirlenmiştir (Clark, 2002; Gaffrey, 1987; Grawitch vd. 2003; Greenberger vd.1991: 200). Sportif etkinliklerin kişilik üzerindeki etkilerini genelleyecek olursak ; karakteri şekillendirdiği, takım sporlarının işbirliği yapmayı öğrettiği, bireysel sporların kişisel disiplini geliştirdiği, mücadele duygusu kazandırdığı, liderlik özelliğini ve özgüveni geliştirdiği, tehlikeli idmanların cesareti artırdığı, iletişim becerilerini geliştirdiği, saldırgan dürtülerini, doğal yolla veya sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı, sporcu-antrenör ilişkisini geliştirerek sporcunun sosyalleşme sürecini hızlandırdığı söylenebilir (Başer, 1986).

Sporun kişiliğe olumlu etkilerinden yola çıkarak, sporcularında olumlu kişilik özelliklerine sahip olduğunu, alkol ve sigara gibi kötü alışkanlıklardan uzak durduğunu, lider, aktif, kendine güvenli ve yaratıcı düşünen bir kişiliğe sahip olduğunu, spor sayesinde saldırgan davranışlarının azaldığını ve problem çözme becerilerinin de olumlu yönde olduğu beklenmektedir.

MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışmanın evrenini, 2006-2007 Eğitim-Öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğretmenlik Bölümü'nde öğrenim gören toplam 210 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, öğrenim gören öğrenciler arasından tesadüfi (random) seçim yöntemi kullanılarak seçilen, 82 kız, 99 erkek olmak üzere toplam, 181 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır.

Çalışmada ilk olarak, Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen, Türkçe'ye uyarlaması ise Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılan Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır (Heppner and Peterson, 1982:66; Şahin vd. 1993: 379). Envanter kapsamı, 35 maddeden 6'lı likert ölçeği olarak oluşturulmuştur. Yanıtlanmasında birey, her madde için, hangi sıklıkta o maddelerdeki gibi davrandığını işaretler. Envanterin 6'lı likert cevaplama seçenekleri: "Her zaman böyle davranırım", "Çoğunlukla böyle davranırım", "Sık sık böyle davranırım", "Arada sırada böyle davranırım", "Ender olarak böyle davranırım" ve "Hiçbir zaman böyle davranmam" şeklindedir. Maddelerin bir kısmı olumlu, bir kısmı da olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Ölçek, toplam puan ve alt ölçeklere ilişkin puanları vermektedir. Verilen cevaplara 1 ile 6 arasında değişen puanlar verilir. Puanlamada 9, 22 ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. Puanlama 32 madde üzerinden yapılır. 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 34. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir. Envanterden alınabilecek puan aralığı, 32-192 arasındadır. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını gösterir. Ölçekten alınan toplam puanların azalması ise kişinin problem çözme beceri algısının olumlu olduğu kabul edilir. Alt ölçeklerin puanlanması da olumlu-istendik olarak nitelendirilebilecek problem çözme yaklaşım biçimlerini ölçen alt ölçeklerden (düşünen yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, planlı yaklaşım) alınan puanlar azaldıkça ilgili yaklaşım biçimlerinin daha fazla kullanıldığı değerlendirilirken; olumsuz-etkisiz olarak nitelendirilebilecek problem çözme yaklaşım biçimlerini ölçen alt ölçeklerden (aceleci yaklaşım ve kaçınan yaklaşım) alınan puanlar azaldıkça ilgili yaklaşım biçimlerinin daha az kullanıldığı düşünülür. (Ferah, 2000).

İkinci olarak, Murray'ın 1938'de saptadığı, insan davranışlarını yönlendiren psikolojik ihtiyaçları ölçmek amacı ile Allen Edwards tarafından geliştirilen, Edwards Kişisel Tercih Envanteri (Edwards Personal Preference Schedule- EPPS) olarak bilinen ve Yıldız Kuzgun tarafından (1985) tarafından dilimize çevrilip, geçerliği ve güvenilirliği saptanmış olan envanter kullanılmıştır (Kuzgun,1985:17-85). Envanter, Başarı, Uyarlık, Düzen, Gösteriş, Özerklik, Duyguları Anlama, Yakınlık, İlgi Görme, Başatlık, Kendini Suçlama, Şefkat Gösterme-Koruma Değişiklik- Sebat, Karşı Cinsle İlişkiler ,Saldırganlık olmak üzere 15 ihtiyacı ölçmektedir. İhtiyaçlar 222 madde ile ölçülmektedir. 15 ihtiyacın her birini ifade eden maddelerin diğer maddelerle eşleşmesi için elde edilen madde sayısı aslında 210 dur. Bu 210 madde arasından seçilen 15 madde envanterde iki kez verilmektedir. Bunun nedeni, envanteri cevaplayan kişinin, cevaplama işlemini ne kadar ciddi ve doğru biçimde yaptığını saptamaktır. Eğer bir kimse envanteri dikkatle cevaplıyor ise 15 maddenin her birini her iki seferde aynı yönde cevaplaması gerekmektedir. Bu düşünce ile envanter maddelerinin sayısı 210'u asıl madde, 15'i kontrol maddesi olmak üzere 225 madde olarak belirlenmiştir. Uygulaması hem grup halinde, hem de bireysel olarak yapılabilen envanter yaklaşık 1 saat sürmektedir. Üniversite öğrencilerinin çoğu bu işi 40- 50 dakikada tamamlamaktadır. Uygulama esnasında her 10 dakikada bir zaman belirtilmekte ve öğrencilerden tüm seçenekleri cevaplaması istenmektedir (Ferah, 2000).

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerinin Envanter (PÇE) Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamaları

PÇE Alt Boyutları	N	$\bar{X}$	s	PÇE puan aralığı
Aceleci Yaklaşım	181	31,20	8,59	9-54
Düşünen Yaklaşım	181	12,85	4,96	5-30
Kaçınan Yaklaşım	181	15,87	5,29	4-24
Değerlendirici Yaklaşım	181	7,72	3,28	3-18
Kendine Güvenli Yaklaşım	181	19,70	5,41	7-42
Planlı Yaklaşım	181	10,13	3,78	4-24
PÇE Toplam	181	97,49	19,64	32-192

Tablo 1'de görüldüğü üzere, öğrencilerinin, aceleci yaklaşım alt boyutuna ait puan ortalamaları ($\bar{X} = 31,20$), düşünen yaklaşım alt boyutuna ait puan ortalamaları ($\bar{X} = 12,85$), kaçınan yaklaşım alt boyutuna ait puan ortalamaları ($\bar{X} = 15,87$), değerlendirici yaklaşım alt boyutuna ait puan ortalamaları ($\bar{X} = 7,72$), kendine güvenli yaklaşım alt boyutuna ait puan ortalamaları ($\bar{X} = 19,70$), planlı yaklaşım alt boyutuna ait puan ortalamaları ($\bar{X} = 10,13$) ve envanter (PÇE) toplam puan ortalamaları ($\bar{X} = 97,49$) olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerinin Envanter (PÇE) Alt Boyutlarına Ait Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Aceleci Yaklaşım	Kız	82	32,15	8,47	179	1,363	,175
	Erkek	99	30,41	8,65			
Düşünen Yaklaşım	Kız	82	13,24	5,28	179	,969	,334
	Erkek	99	12,52	4,68			
Kaçınan Yaklaşım	Kız	82	16,29	4,99	179	,970	,333
	Erkek	99	15,52	5,53			
Değerlendirici Yaklaşım	Kız	82	8,10	3,38	179	1,424	,156
	Erkek	99	7,41	3,17			
Kendine Güvenli Yaklaşım	Kız	82	18,91	5,32	179	2,172	,031*
	Erkek	99	20,65	5,41			
Planlı Yaklaşım	Kız	82	10,75	4,04	179	1,034	,043
	Erkek	99	9,61	3,49			
Toplam	Kız	82	101,21	19,90	179	2,349	,121
	Erkek	99	94,41	18,98			

*p= 0,05 düzeyinde anlamlı,

Tablo 2’deki verilerden anlaşılacağı üzere, öğrencilerinin “Kendine Güvenli Yaklaşım” alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermektedir [$t_{(179)} = 2,172$; $p < ,05$]. Erkek öğrencilerin puanlarının ($\bar{X} = 20,65$), kız öğrencilerin puanlarına ($\bar{X} = 18,91$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerinin Envanter (EKTE) Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	s	sd	t	P
Başarı	Kız	82	14,43	3,18	179	-,034	,973
	Erkek	99	14,45	3,00			
Uyarlık	Kız	82	11,47	3,08	179	,533	,595
	Erkek	99	11,23	3,02			
Düzen	Kız	82	12,76	3,69	179	2,521	,13
	Erkek	99	11,50	3,04			
Gösteriş	Kız	82	12,17	3,54	179	2,012	,46
	Erkek	99	13,09	2,59			
Özerklik	Kız	82	12,84	3,40	179	-,809	,420
	Erkek	99	13,21	2,76			
Yakınlık	Kız	82	14,56	3,07	179	-1,430	,155
	Erkek	99	15,22	3,11			
Duyguları Anlama	Kız	82	15,46	3,22	179	1,109	,269
	Erkek	99	14,95	2,87			
İlgi Görme	Kız	82	16,26	3,54	179	1,660	,099
	Erkek	99	15,44	3,12			
Başatlık	Kız	82	15,09	3,40	179	-,517	,606
	Erkek	99	15,33	2,73			
Kendini Suçlama	Kız	82	13,07	3,32	179	-,555	,579
	Erkek	99	13,34	3,20			
Şefkat Gösterme	Kız	82	15,35	3,00	179	-,951	,343
	Erkek	99	15,79	3,22			
Değişiklik	Kız	82	15,17	3,57	179	1,855	,065
	Erkek	99	14,21	3,36			
Sebat	Kız	82	15,51	3,51	179	1,060	,291
	Erkek	99	15,02	2,73			
Karşı Cinsle İlişki	Kız	82	11,10	4,70	179	-3,210	,002*
	Erkek	99	13,23	4,18			
Saldırgan	Kız	82	14,62	3,17	179	1,414	,159
	Erkek	99	13,95	3,10			
Toplam	Kız	82	209,92	,68	179	-,595	,552
	Erkek	99	210,02	1,27			

Tablo 3’de görüldüğü gibi yapılan T- Testi analizi sonuçlarında, AEÜ öğrencilerinin “Karşı Cinsle İlişki” İhtiyacı puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. [$t_{(179)} = -3,210$; $p < ,05$]. Erkek öğrencilerin puanlarının ($\bar{X} = 13,23$), kız öğrencilerin puanlarına ($\bar{X} = 11,10$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer alt boyutlarda anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 4. Öğrencilerinin Envanter (EKTE) Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	Grup	N	$\bar{X}$	s	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P	Fark
Başarı	1	33	14,18	2,45	Gruplar arası	39,74	3	13,24	1,410	,241	
	2	48	15,04	3,01	Gruplar içi	1663,00	177	9,39			
	3	45	13,80	2,65	Toplam	1702,75	180				
	4	55	14,61	3,68							
Uyarlık	1	33	12,21	3,04	Gruplar arası	173,05	3	57,68	6,799	,000*	1-4 2-4 3-4
	2	48	12,16	3,04	Gruplar içi	1501,70	177	8,48			
	3	45	11,57	2,84	Toplam	1674,76	180				
	4	55	9,90	2,76							
Düzen	1	33	11,45	3,15	Gruplar arası	158,51	3	52,83	4,850	,083	
	2	48	13,58	2,38	Gruplar içi	1928,40	177	10,89			
	3	45	11,91	3,49	Toplam	2086,91	180				
	4	55	11,27	3,86							
Gösteriş	1	33	12,45	2,99	Gruplar arası	41,82	3	13,94	1,472	,224	
	2	48	12,93	2,29	Gruplar içi	1675,94	177	9,46			
	3	45	13,28	3,21	Toplam	1717,76	180				
	4	55	12,07	3,56							
Özerklik	1	33	13,42	2,65	Gruplar arası	147,25	3	49,08	5,625	,101	
	2	48	11,60	3,03	Gruplar içi	1544,39	177	8,72			
	3	45	13,24	2,68	Toplam	1691,64	180				
	4	55	13,90	3,25							
Yakınlık	1	33	15,00	2,99	Gruplar arası	141,53	3	47,17	5,234	,202	
	2	48	16,10	2,73	Gruplar içi	1595,38	177	9,01			
	3	45	15,02	2,82	Toplam	1736,91	180				
	4	55	13,76	3,35							
Duyguları Anlama	1	33	15,18	2,48	Gruplar arası	159,33	3	53,11	6,233	,100	
	2	48	14,14	2,94	Gruplar içi	1508,27	177	8,52			
	3	45	14,68	2,51	Toplam	1667,61	180				
	4	55	16,50	3,40							
İlgi Görme	1	33	14,97	2,22	Gruplar arası	243,92	3	81,30	8,163	,000*	1-4 3-4
	2	48	15,37	2,44	Gruplar içi	1763,05	177	9,96			
	3	45	14,80	3,10	Toplam	2006,98	180				
	4	55	17,54	4,08							
Başatlık	1	33	14,81	2,88	Gruplar arası	55,84	3	18,61	2,036	,110	
	2	48	14,56	2,68	Gruplar içi	1617,86	177	9,14			
	3	45	15,35	2,78	Toplam	1673,71	180				
	4	55	15,94	3,51							
Kendini Suçlama	1	33	13,81	3,15	Gruplar arası	53,03	3	17,67	1,689	,171	
	2	48	13,68	2,80	Gruplar içi	1852,13	177	10,46			
	3	45	12,40	3,04	Toplam	1905,16	180				
	4	55	13,12	3,73							
Şefkat Gösterme	1	33	15,57	2,57	Gruplar arası	32,12	3	10,70	1,097	,352	
	2	48	16,08	3,45	Gruplar içi	1727,43	177	9,76			
	3	45	14,93	2,76	Toplam	1759,55	180				
	4	55	15,72	3,38							
Değişiklik	1	33	15,18	2,77	Gruplar arası	175,15	3	58,38	5,141	,002*	2-4
	2	48	13,02	3,02	Gruplar içi	2010,21	177	11,35			
	3	45	15,42	3,50	Toplam	2185,37	180				
	4	55	15,10	3,83							
Sebat	1	33	15,06	3,77	Gruplar arası	6,26	3	2,08	,213	,887	
	2	48	15,12	2,89	Gruplar içi	1735,04	177	9,80			
	3	45	15,55	2,28	Toplam	1741,30	180				
	4	55	15,20	3,48							
Karşı Cinsle İlişki	1	33	12,42	4,30	Gruplar arası	227,65	3	75,88	3,855	,011	
	2	48	13,02	3,25	Gruplar içi	3484,07	177	19,68			
	3	45	13,35	3,80	Toplam	3711,73	180				
	4	55	10,63	5,70							

Saldırganlık	1	33	14,12	2,97	Gruplar arası	8,81	3	2,93		
	2	48	13,95	3,16	Gruplar içi	1771,97	177	10,01		
	3	45	14,40	2,93	Toplam	1780,79	180		,294	830
	4	55	14,49	3,44						
Toplam	1	33	209,87	0,60	Gruplar arası	12,89	3	4,29		
	2	48	210,41	1,68	Gruplar içi	185,02	177	1,04		
	3	45	209,75	0,67	Toplam	197,91	180		4,111	,088
	4	55	209,83	0,60						

Tablo 4’de görüldüğü üzere, öğrencilerinin “Uyarlık” ihtiyacı puanları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-177)} = 6,779$; $p < ,05$]. 1. sınıfta ($\bar{X} = 12,21$) okuyan öğrencilerin, puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. “İlgi Görme” ihtiyacı puanları sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F_{(3-177)} = 8,16$; $p < ,05$]. 4. sınıf ($\bar{X} = 17,54$) öğrencilerin, puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. “Değişiklik” ihtiyacı puanları sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F_{(3-177)} = 5,14$; $p < ,05$]. 4. sınıf ($\bar{X} = 15,1$) öğrencilerin, puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Başatlık, Düzen, Gösteriş, Özerklik, Yakınlık, Duyguları Anlama, Başatlık, Kendini Suçlama, Şefkat Gösterme, Sebat, Karşı Cinsle İlişki ve Saldırganlık ihtiyaçlarında anlamlı fark tespit edilmemiştir.

Tablo 5. Öğrencilerinin Envanter (PÇE) Alt Boyutlarına ve Toplamına Ait Puanlarının Millîlik Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Alt Boyutları	Millîlik	N	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Aceleci Yaklaşım	Var	32	32,15	9,41			
	Yok	149	31,00	8,42	179	,690	,491
Düşünen Yaklaşım	Var	32	14,34	6,00			
	Yok	149	12,53	4,67	179	1,889	,061
Kaçınan Yaklaşım	Var	32	15,65	5,89			
	Yok	149	15,92	5,17	179	-,254	,799
Değerlendirici Yaklaşım	Var	32	7,81	3,14			
	Yok	149	7,71	3,31	179	,158	,875
Kendine Güvenli Yaklaşım	Var	32	20,84	7,40			
	Yok	149	19,46	4,88	179	1,310	,192
Planlı Yaklaşım	Var	32	10,90	3,93			
	Yok	149	9,96	3,74	179	1,276	,204
Toplam	Var	32	101,71	25,99			
	Yok	149	96,59	17,98	179	1,343	,181

*p= 0.05 düzeyinde anlamlı

Tablo 6 incelendiğinde, yapılan T-Testi analizi sonuçları, öğrencilerin puanları arasında millîlik değişkenine göre envanterin (PÇE) her bir alt boyutu için anlamlı düzeyde farklılık olmadığını göstermektedir.

Tablo 6. Öğrencilerinin EKTE ile PÇE Puanları Arasındaki İlişkileri Gösteren Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı Sonuçları

Kişilik Özellikleri		Problem Çözme Envanteri					
		Aceleci Yaklaşım	Düşünen Yaklaşım	Kaçınan Yaklaşım	Değerlendirici Yaklaşım	Kendine Güvenli Yaklaşım	Planlı Yaklaşım
Başarı	r	-,240**	,011	,019	,081	,052	-,029
	p	,001	,888	,798	,276	,489	,694
	N	181	181	181	181	181	181
Uyarlık	r	-,105	-,073	-,038	-,139	-,075	-,074
	p	,159	,332	,616	,061	,315	,324
	N	181	181	181	181	181	181
Düzen	r	-,063	,059	-,040	-,002	-,012	,128
	p	,401	,431	,592	,978	,878	,085
	N	181	181	181	181	181	181
Gösteriş	r	-,199	-,040	-,084	-,016	-,099	-,036
	p	,007	,592	,263	,826	,186	,629
	N	181	181	181	181	181	181
Özerklik	r	,021	,023	,022	,025	,018	,042
	p	,775	,758	,765	,736	,813	,571

	N	,021	181	181	181	181	181
Duyguları Anlama	r	,133	-,116	,144	-,114	-,047	-,098
	p	,073	,119	,053	,125	,532	,189
	N	181	181	181	181	181	181
Yakınlık	r	,021	,023	,022	,025	,018	,042
	p	,775	,758	,765	,736	,813	,571
	N	,021	181	181	181	181	181
İlgi Görmek	r	-,018	,076	,059	,061	,069	,100
	p	,809	,311	,428	,412	,356	,181
	N	181	181	181	181	181	181
Başatlık	r	,081	-,075	,134	-,025	-,003	,026
	p	,279	,314	,073	,733	,967	,731
	N	181	181	181	181	181	181
Kendini Suçlama	r	-,053	,027	-,019	,134	,026	,045
	p	,476	,720	,796	,073	,730	,552
	N	181	181	181	181	181	181
Şefkat Gösterme	r	-,241**	,010	,071	,042	,122	-,055
	p	,001	,893	,344	,576	,101	,462
	N	181	181	181	181	181	181
Değişiklik	r	-,097	,004	-,121	,002	-,016	,019
	p	,195	,954	,104	,976	,835	,802
	N	181	181	181	181	181	181
Sebat	R	,092	-,102	,073	-,058	-,017	-,095
	p	,216	,172	,326	,436	,824	,202
	N	181	181	181	181	181	181
Karşı Cinsle İlişki	r	-,218**	-,013	-,189**	,027	-,110	-,032
	p	,003	,860	,011	,719	,141	,667
	N	181	181	181	181	181	181
Saldırganlık	r	,066	,048	,071	-,083	-,002	-,075
	p	,377	,518	,340	,266	,976	,314
	N	181	181	181	181	181	181

**0.01 düzeyinde anlamlı

Tablo 6’da, öğrencilerin EKTE puanları ile PÇE puanları arasında anlamlı düzeyde ilişkinin olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayıları görülmektedir. Elde edilen sonuçlarda; EKTE’nin “Başarı İhtiyacı” alt boyutu ile PÇE alt boyutlarından “Acelecı Yaklaşım” arasında negatif yönde düşük düzeyde ($r = -.240$; $p < .01$) bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. “Şefkat Gösterme İhtiyacı” alt boyutu ile PÇE alt boyutlarından “Acelecı Yaklaşım” arasında negatif yönde düşük düzeyde ($r = -.240$; $p < .01$) bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. “Karşı Cinsle İlişki İhtiyacı” alt boyutu ile PÇE alt boyutlarından “Acelecı Yaklaşım” arasında pozitif yönde düşük düzeyde ($r = .218$; $p < .01$), “Kaçınan Yaklaşım” arasında pozitif yönde düşük düzede ($r = .189$; $p < .01$) bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ

Genel olarak araştırma grubunu oluşturan öğrencilerinin, problem çözme becerilerinin ve problem çözme yaklaşımlarının orta düzeyde olduğunu ve problemler karşısında acelecı yaklaşım sergiledikleri söylenebilir. Ortaya çıkan bu sonuç, öğrencilerin karşılaştıkları bir sorunu çözmede belirli bir strateji uygulamadıkları, sabırlı ve soğuk kanlı davranışlar sergilemedikleri biçiminde yorumlanabilir. Pehlivan ve Konukman (2004:55-60), yaptıkları çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre daha yüksek acelecı yaklaşım sergilediklerini tespit etmiştir. Çağlayan (2007) yaptığı çalışmada, BESYO öğrencilerinin yüksek acelecı yaklaşıma sahip olduklarını tespit etmiştir. Araştırma bulguları, bu bulgularla paralellik göstermektedir. Tablo 2’de Kendine güvenli yaklaşım alt boyutunda erkek öğrencilerinin puanları, kız öğrencilerin puanlarından yüksek bulunmuştur. Bu durum, erkek öğrencilerinin problem çözmede kızlara oranla daha kendine güvenli yaklaşım sergilediklerini göstermektedir. Toplumumuzda kızlara daha sakin, ılımlı, olaylara karşı düşünceli ve değerlendirci bir rol, erkeklere ise daha atılgan, sorgulayıcı ve kendine özgüveni yüksek ve güven verici bir rol biçilmiş olmasının bu sonuçları etkilediği düşünülebilir. Yapılan bazı araştırmalar araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir (Katkat, 2001; İnce ve Şen 2006: 5-10).

Tablo 3’de “Karşı Cinsle ilişki” ihtiyacı alt boyutunda, erkeklerin puanları, kızların puanlarından yüksek bulunmuştur. Bu durum, erkek öğrencilerin karşı cinsle ilişki ihtiyaçlarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu farklılığın, toplumun kişiler arası ilişkilerde kadın ve erkeklerden beklediği rollerden kaynaklandığı düşünülebilir. Toplumumuzda, erkeklerin söz sahibi olmaları, rahat hareket etmeleri, karşı cinsle olan duygu ve düşüncelerini rahat ifade etmeleri beklenmekte ve bu hareketler, kızlara göre daha hoş karşılanmakta hatta desteklenmektedir. Toplumun erkeklerden bu beklentileri, karşı cinsle ilişki ihtiyaçlarının ön plana çıkmasına sebep olduğu varsayılabilir. Bacanlı (2004:7-16), yapmış olduğu çalışmada psikolojik ihtiyaçların cinsiyete göre farklılaştığını tespit etmiştir. Çelikkaleli ve Gündoğdu (2005) yaptıkları çalışmada, psikolojik ihtiyaçların cinsiyete göre farklılaştığını, erkek öğrencilerin “Karşı Cinsle İlişki” ihtiyaçlarının kızlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Baysal ve Buluş (2001:19-27), yaptıkları çalışmada erkeklerin kızlara göre “Karşı Cinsle İlişki” ihtiyaçlarının daha yüksek olduğunu, “İlgi Görme” ihtiyacında da, kızların erkeklerden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgular araştırma bulgularını desteklemektedir.

Tablo 4’deki verilerden anlaşılabileceği üzere, envanterin (EKTE) “Uyarlık”, “İlgi Görme” ve “Değişiklik” ihtiyaçlarında sınıf değişkenine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). 1. sınıf öğrencilerinin uyarlık ihtiyacı puanları yüksek bulunmuştur. Bu durum 1. sınıf öğrencilerinin diğerlerine göre daha fazla uyarlık ihtiyaçları içinde olduklarını göstermektedir. 1. sınıf öğrencilerinin yeni bir ortama girmiş olmalarının verdiği heyecan, ortama ayak uydurma istekleri, bulunduğu topluluğun kurallarına göre hareket etme çabaları, yeni çevre edinme ve kabul görme isteklerinin oluşunun, 4. sınıf öğrencilerinin de artık uyum problemlerini aşmış olmalarının araştırma bulgularını etkilediği varsayılabilir.

“İlgi Görme” ve “Değişiklik” ihtiyaçlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<.05$). 4. sınıf öğrencilerinin ilgi görme ve değişiklik ihtiyaçları diğerlerine göre yüksek bulunmuştur. Bu durum, 4. sınıf öğrencilerinin daha fazla ilgi görme ve değişiklik ihtiyacına sahip olduklarını göstermektedir. Bu ihtiyaçların, 4. sınıflarda daha yüksek çıkmasına, öğrencilerin derslerden arta kalan zamanlarında öğretmenlik sınavlarına hazırlanmaları, kursa gitmeleri, sürekli ders çalışmaları ve bundan dolayı hayatlarında farklı bir şeyler yapmak istemelerinin sebep olduğu düşünülebilir.

Tablo 5’deki verilerden anlaşılabileceği üzere, PÇE puanları ile millîlik değişkeni arasında envanterin (PÇE) alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>.05$). Bu durum, karşılaşılan problemlere, millî ve millî olmayan sporcu öğrencilerin aynı yaklaşım tarzını benimsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ancak bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, millî sporcuların en düşük puan ortalamaları “Acelecî Yaklaşım” alt boyutunda, en yüksek ortalamaların ise “Değerlendirici Yaklaşım” alt boyutunda olduğu görülmektedir. Millî sporcuların, düşük acelecî yaklaşım sergilemeleri olağan bir sonuçtur. Ortaya çıkan zor durumlar karşısında kişi, yetenek ve bilgi ile bağlantılı olarak çözüme kolay ulaşır. Kişi bir yerden başlar ve deneyimleri sayesinde her türlü sorunu çözer hale gelir. Kişi ne kadar bilgiye sahipse problem çözümü o kadar kolay olur. Bu bilgilerden hareketle, millî sporcuların, millî olmayan sporculara göre, müsabaka deneyimlerinin fazla olması, daha fazla problemle karşılaşmaları, ve kendilerine daha fazla güven duymalarının sonuçları etkilediği düşünülebilir. Şenduran ve Amman (2004), Çağlayan (2007) sporcu öğrencilerin daha düşük acelecî yaklaşım sergiledikleri tespit edilmiştir. Buradan, sporcu öğrencilerin problemler karşısında acelecî bir yaklaşım sergilemedikleri sonucu çıkmaktadır. Acelecî yaklaşım sergilemeyen sporcu öğrencilerin, problemler karşısında, çözüm yollarını düşünen, çözüm yolları arasında değerlendirme yapan kişiler olduğu düşünülebilir.

Tablo 6’da elde edilen sonuçlara göre, AEÜ BESYO öğrencilerinin Uyarlık, Düzen, Gösteriş, Özerklik, Duyguları Anlama, Yakınlık, İlgi Görme, Başatlık, Kendini Suçlama, Değişiklik, Sebat, ve Saldırganlık ihtiyaçlarının problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu duruma göre; AEÜ BESYO öğrencilerin yukarıda sayılan kişilik özelliklerine sahip olmasının, problem çözme becerilerine etkisi olmadığı, problem çözerken aynı yaklaşımları tercih ettikleri söylenebilir. Bulgularda ayrıca, AEÜ BESYO öğrencilerinin “Başarı” ve “Şefkat Gösterme” ihtiyaçları ile “Acelecî Yaklaşım” alt boyutu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Negatif yöndeki ilişkilerde değişkenlerden birinin artması durumunda diğerinin azalması beklenmektedir. PÇE’ nin olumsuz yaklaşımlarından alınan düşük puan olumlu bir problem çözme yaklaşımını, EKTE’ den alınan yüksek puan ise, kişinin alt boyut ihtiyacının yüksekliğini göstermektedir. Bu sebeple öğrencilerin başarı ve şefkat gösterme ihtiyacı arttıkça daha düşük acelecî yaklaşım sergiledikleri, yani problem çözme becerilerinin olumlu yönde etkileneceği söylenebilir.

“Başarı”, başarılı olma yetenek ve çaba gerektiren işlerin üstesinden gelme, çok zor bir işi çok iyi bir şekilde yapma gibi nitelikleri; “Şefkat Gösterme” de arkadaşları sıkıntıda olduğunda onlara yardım etme, başkalarına sempati ve şefkatle yaklaşma, başkalarını affetme, başkaları için ufak tefek iyilikler yapma gibi nitelikleri kapsamaktadır. Bu niteliklerin, olumlu kişilik özelliklerinin göstergesi olduğu düşünülebilir. Sporun bireylerin kişilikleri üzerindeki olumlu etkileri göz önünde bulundurulduğunda, sporcuların olumlu kişilik özelliklerine

sahip olmaları beklenebilir. Bu durum, başarılı ve şefkat gösterme eğilimine sahip sporcu öğrencilerin, olumlu problem çözme becerisine sahip olduğunu açıklayabilir.

“Karşı Cinsle İlişki” ihtiyacı ile “Aceleci ve Kaçınan Yaklaşım” arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Pozitif yöndeki ilişkilerde, değişkenlerden birinin artması durumunda diğ erinin artması beklenmektedir. Bu sebeple, öğrencilerin karşı cinsle ilişki ihtiyacı arttıkça daha yüksek aceleci ve kaçınan yaklaşım sergileyecekleri, yani problem çözme becerilerinin olumsuz yönde etkileneceği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Ağır M. (2007).Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtma Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Bacanlı F. (2004) Mesleki Eğitim ve Teknik Eğitim Fakültelerindeki Öğretmen Adaylarının ve Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Psikolojik İhtiyaç Örüntüleri. Türk PDR Dergisi. 3(22):7-16.
- Başer E. (1986) Uygulamalı Spor Psikolojisi. Ankara. Bağırhan Yayınevi. Kültür ofset
- Baysal A, Buluş M. (2001).PDR Öğrencilerinin Psikolojik Gereksinim Düzeyleri. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.9: 19-27.
- Clark CJ. (2002).Problem Solving and Personality Factors of Two at-Risk Collage Population. PhD. Thesis. West Virginia University;
- Çağlayan HS. (2007). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Öğrenme Biçimleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Doktora Tazi: Ankara. Gazi Üniversitesi;
- Çelikkaleli Ö, Gündoğdu (2005) M. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Psikolojik İhtiyaçları. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Malatya;6 (9).
- D’Zurilla TJ, Nezu M. (1990)Development and Preliminary Evaluation of The Social Problem Solving. Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology. 2(2): 156-163.
- Ferah D. (2000).Kara Harp Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının ve Problem Çözme Yaklaşım Biçimlerinin Cinsiyet, Sınıf, Akademik Başarı ve Liderlik Yapma Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans.Hacettepe Üniversitesi.
- Gaffrey JB.(1987) Problem-Solving in Small Groups ofType A’s and Type B’s. PhD. Thesis. South Carolina: University of South Carolina.
- Grawitch MJ, Munz DC, Eliot EK. (2003)Promoting Creativity in Temporary Problem-Solving Groups: The Effect of Positive mood and autonomy in Problem Solving Definition on İdea-Generating Performance. –Group Dynamics-Theory Researc and Practise 7(3): 200–213.
- Greenberger E, O’Connor J, Sorensen A. (1991). Personality, Cognitive and Academic Correlates of Problem Solving Flexibility. Developmental Psychology . 4(3).
- Gülşen D. (2008).Farklı Lig Düzeyinde Oynayan Futbolcuların Oynadıkları Mevkilere, Öğrenim Durumu ve Spor Yaşlarına Göre Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans.Çukurova Üniversitesi
- Güven Ö. (1988). Minder Güreşi Seçenlerin Tercihinde Rol Oynayan Psişik Özellikler. Doktora. Marmara Üniversitesi
- Heppner PP, Peterson C. (1982). The Development and Implication of a Personal Problem- Solving Inventory. Jour.of Coun. Psych.. 29(1): 66–75.
- Heppner PP, Baumgardner AH, Jackson J. (1985)Depression and Attributional Style: Are They Related? Cognitive Therapy and Research 1985; 9: 105–113.
- Izgar H. (2008)Headteachers Leadership Behavior and Problem Solving Skills: A Comperative Study. Social Behavior and Personality [serial online] 2008 [12.03.2009] 36(4) Availible from: <http://apps.isiknowledg.com>
- İnce G, Şen C. (2006)Adana İlinde Deplasmanlı Ligde Basketbol Oynayan Sporcuların Problem Çözme Becerilerinin Belirlenmesi. Ankara Üniversitesi Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi.4(1): 5–10.
- Katkat D. (2001) Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Karşılaştırılması. Atatürk Üniversitesi Yüksek Lisans tezi
- Keleş B. (2000). Eğitim Yöneticilerinde Sorun Çözme ve Denetim Odağı İlişkisi. Ankara Üniversitesi Doktora Tezi.
- Kuzgun Y. (1985).Edwards Kişisel Tercih Envanterinin Türkiye’de Güvenirliği ve Geçerliği. Ankara Üniversitesi Eğitim Dergisi: 1985; 17–85.
- Morgan CT. (1999)Psikolojiye Giriş. Arıcı H (Çev). Ankara: Meteksan Yayınları.
- Pehlivan Z, Konukman F. (2004) Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerileri Açısından Karşılaştırılması. Spormetre. Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2 (2): 55–60.
- Sonmaz S. (2002).Problem Çözme Becerisi ile Yaratıcılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Doktora.Marmara Üniversitesi;
- Şahin N, Şahin NH, Heppner PP. (1993). Psychometric Properties Of The Problem Solving İnventory İn a Group of Turkish University Students. Cognitive Therapy and Research. 17(4); 379–396.
- Şenduran F. Amman T. (2006)Sporcu Olan ve Olmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Yaklaşımları. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. 2006. Muğla: Muğla Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi.